

राजनीतिमा शुद्धीकरण : मिसन - १६५

स्वतन्त्र उम्मेदवारहरुको प्रथम राष्ट्रिय विशेष भेला-२०७९ मा आइसीसीका तर्फबाट प्रस्तुत
अवधारणा-पत्र

१. स्वतन्त्रको परिभाषा

प्राज्ञिक परिभाषाअनुसार स्वतन्त्र भन्नाले 'बाहिरी नियन्त्रणबाट मुक्त' एवं 'अरुको अधिकारको अधीनमा नरहेको' लाई बुझिन्छ। नेपालको राजनीतिक सन्दर्भमा चर्चा गर्दा निर्वाचन आयोगमा दर्ता भएको वा नभएको कुनै पनि दलसँग आवद्धता नरहेको व्यक्तिलाई स्वतन्त्र मान्ने गरिएको छ। चुनावको सन्दर्भमा चर्चा गर्दा निर्वाचन आयोगमा दर्ता भएको दलमा आवद्ध नरही व्यक्तितरुपमा उम्मेदवारी दर्ता गरेको व्यक्तिलाई स्वतन्त्र उम्मेदवार मान्ने गरिएको छ।

आगामी संसदीय निर्वाचनको सन्दर्भमा स्वतन्त्रको परिभाषा यसरी गर्न सकिन्छ-

'वर्तमान अवस्थामा कुनै पनि पार्टीको सदस्य नरहेको, निर्वाचन आयोगले निर्वाचनको मिति घोषणा गरेको दिन भन्दा अगावै पार्टी परित्याग गरेको व्यक्तिलाई स्वतन्त्र मान्न सकिनेछ। तर, राजनीतिक दलबाट असन्तुष्ट भई बागी उम्मेदवारी दिएको व्यक्ति स्वतन्त्रको परिभाषाभित्र पर्नेछैन।'

२. वर्तमान विश्व परिस्थिति

वर्तमान अवस्थामा विश्वको राजनीति र अर्थतन्त्र युद्ध एवं आर्थिक मन्दीबाट गुज्रिरहेको छ। एकातिर युक्रेन युद्धमा रुस र पश्चिमी देशहरु फसेको अवस्था छ भने कोभिड महामारी र वर्तमान युद्धले पारेको असरका कारण विश्वमा आर्थिक मन्दी एवं संकट देखा परेको छ। विश्वमा देखिएको द्वन्द्व र मन्दीका बाछिटाहरु नेपालमा पनि देखा परिरहेका छन्। देशमा बढिरहेको महंगी एवं वैदेशिक हस्तक्षेप र दबाव त्यसैको दृष्टान्त हो।

दक्षिण एशियाको राजनीतिमा खासगरी चीन र अमेरिकाबीचको द्वन्द्व बढ्ता देखिने गरेको छ। खासगरी, भारत र चीनजस्ता ठूला शक्तिराष्ट्रको बीचमा रहेको नेपाल पछिल्लो समय बीआरआई र एमसीसीको विवादमा फस्न पुगेको तीतो यथार्थ लुकेको छैन। पछिल्लो समय एसपीपीको विवाद पनि नेपालमा देखा परेको छ। लिपुलेक, लिम्पियाधुरा र कालापानीको विषयलाई लिएर भारतसँगको सम्बन्धमा आएको दरार अझै परिएको छैन। यी सम्पूर्ण विषयमा नेपालले एउटा राष्ट्रिय दृष्टिकोण बनाउनुपर्नेमा आपसमै विवाद गरेर विदेशी शक्तिलाई बिच्काउने र हस्तक्षेपका लागि निम्त्याउने कार्यमा हाम्रै देशका परम्परावादी दलहरुले गरिरहेका छन्।

कुनै पनि देशको विदेश नीतिलाई त्यस देशको घरेलु नीतिकै विस्तारित रूप मानिन्छ। अहिले हामीले शुरु गरेको स्वतन्त्र अभियानले विश्व राजनीतिमा देखा परेका राजनीतिक-आर्थिक आयाममाथि ठोस दृष्टिकोण निर्माण गर्नुपर्ने हुन्छ। समसामयिक विश्व राजनीतिबारे नेपालले कस्तो दृष्टिकोण राख्नुपर्छ भन्ने स्पष्ट भिजन हामीसँग हुन जरुरी छ।

युक्रेन-रुस युद्धका साथै चीन र अमेरिकाको अन्तरद्वन्द्वका बीचमा नेपालले अपनाउनुपर्ने परराष्ट्र नीतिबारे हामीमा चासो हुनुपर्दछ। दुई छिमेकी भारत र चीनसँगको हाम्रो सम्बन्धलाई लिएर पनि स्पष्टता जरुरी हुन्छ। विश्व राजनीतिलाई हामी स्वतन्त्र एवं वैकल्पिक राजनीतिका अभियन्ताहरुले कसरी हेर्ने ? यसमा स्पष्टता आवश्यक छ। नेपालले कस्तोखालको विदेश नीति र व्यवहार अख्तियार गर्नुपर्छ भन्ने विषयमा हामी सैद्धान्तिकरुपमा स्पष्ट हुनुपर्छ। यसकालाई दुईवटा प्रस्थानविन्दुलाई आत्मसात गर्नु अहिलेको आवश्यकता हो -

पहिलो- हाम्रो संविधानले प्रत्याभूत गरेको असंलग्न एवं सन्तुलित विदेश नीतिप्रति नेपाल प्रतिवद्ध रहन जरुरी छ । छिमेकमा होस् वा अन्य, कुनै अमूक देशतिर ढल्केर नेपालजस्तो सानो देशलाई शक्तिराष्ट्रको भुँवरीमा पार्न दिनुहुँदैन । नेपाललाई भूराजनीतिको भुँवरीमा फस्न दिनुहुँदैन । हामीले सन्तुलित विदेश नीति, असंलग्न परराष्ट्र नीति एवं देशभक्तिमा जोड दिनुपर्दछ ।

दोस्रो- विदेशी मुलुकसँग पुलको काम गर्ने हाम्रा राजदूत एवं कूटनीतिक क्षेत्रका नियुक्तिमा भइरहेको चर्को राजनीतिकरण, दलीय भागवण्डा र बेथितिको अन्त्य गर्न जरुरी छ । हामीले यसमा आवाज उठाउनुपर्छ र सुधारका लागि जोड दिनुपर्छ । राजदूतहरूको नियुक्तिमा स्वतन्त्र, विषयगत विज्ञता भएका एवं दक्ष मानिसले मात्र स्थान पाउनुपर्छ । देशको इज्जत धान्न नसक्ने व्यक्तिलाई टाँकी लगाएर राजदूत बनाउने परम्पराको तत्काल अन्त्य गरिनुपर्छ ।

३. राष्ट्रिय परिस्थितिको विश्लेषण

हामी स्वतन्त्र अभियन्ताहरूमा जसरी वर्तमान विश्व परिस्थितिवारे स्पष्टता आवश्यक छ, त्यसैगरी घरेलु राजनीतिबारे पनि स्पष्टताको आवश्यकता छ । देशमा क्रियाशील राजनीतिक दलहरूबारे विश्लेषण नगरिकन हाम्रा अभियान अधि बढ्न सक्दैन । हामी किन स्वतन्त्र अभियानमा लागेका हौं ? यसबारे जनतालाई हाम्रो अभियानको औचित्यबारे प्रष्ट पार्न आवश्यक छ ।

हामी स्वतन्त्रस्फूर्तरूपमा २०७९ बैशाख ३० को स्थानीय निर्वाचनमा सहभागी भयौं । स्थानीय तह राजनीति गर्ने थलो नभई विकास निर्माण एवं जनताका समस्या समाधान गर्ने थलो भएकाले स्थानीय तहको नेतृत्व निर्दलीय एवं स्वतन्त्र हुनुपर्छ भन्ने हामीले आवाज उठायौं । निर्वाचनको परिणामले मूलतः हाम्रो मान्यतालाई स्थापित गरिदिएको छ । काठमाडौं, धरान र धनगढीजस्ता ठूला शहरका जनताले स्वतन्त्रलाई रोज्दै पुराना पार्टीका उम्मेदवारलाई अस्वीकार गरिदिए । देशैभरि ७५३ स्थानीय तहमध्ये ८ हजार ७९ जना स्वतन्त्रले उम्मेद्वारी दिएकोमा ३८७ जना स्वतन्त्रले जित हासिल गरेका छन् ।

हामीले स्थानीय तहलाई निर्दलीय हुनुपर्छ भने पनि प्रदेश र संघमा दलीय बहुमतका आधारमा सरकारहरू गठन हुने भएकाले ती तहहरू संरचनागतरूपले नै निर्दलीय प्रकृतिका छैनन् । संविधान र कानूनले नै प्रदेश र संघलाई बहुदलीय संरचनाका रूपमा परिभाषित गरेको छ । संविधानको संरचनाअनुसार प्रदेश र संघको चुनाव भने राजनीतिबाट पूर्णतः निरपेक्ष रहन सक्दैन । यस्तो अवस्थामा हाम्रासामु दुईवटा प्रश्न छन् :

एक- समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीसमेत रहेको संघ र प्रदेशमा अब स्वतन्त्र अभियन्ताहरूले कसरी चुनाव लड्ने ?

दुई- राजनीतिक प्रकृतिको चुनावमा प्रवेश गर्दै गर्दा हामीले देशमा विद्यमान राजनीतिक दलहरूसँग कस्तो व्यवहार गर्ने ? उनीहरूसँग कस्तो सम्बन्ध बनाउने ?

आगामी मंसिरमा प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको चुनाव गर्ने निर्वाचन आयोगले तयारी गरिरहेको छ । यो निर्वाचनलाई ध्यान दिँदै हामी स्वतन्त्र अभियन्ताहरूले नयाँ रणनीति तयार गर्नु आजको आवश्यकता र चुनौती रहेको छ ।

स्थानीय तहमा समानुपातिक मतदान गर्नु नपर्ने भएकाले मतदाताहरूलाई स्वतन्त्र उम्मेदवार रोज्न सजिलो थियो । तर, प्रदेश र संघ दुबैमा प्रत्यक्षका साथै समानुपातिकमा समेत मतदान गर्नुपर्ने हुन्छ । स्वतन्त्र उम्मेदवारलाई रोज्ने मतदाताहरूले समानुपातिकमा के गर्ने ? प्रत्यक्षमा स्वतन्त्रलाई मतदान गर्नास् भन्दै गर्दा समानुपातिकमा मतदातालाई हामीले के भन्ने ? यो गम्भीर प्रश्न हामी स्वतन्त्र अभियन्तामाथि तेर्सिएको छ । हामीले यसको उचित समाधान आगामी निर्वाचन अगाडि नै खोज्नुपर्ने हुन्छ ।

यो भेलाले टुंगो लगाउनुपर्ने महत्वपूर्ण प्रश्न के हो भने हामीले स्थानीय तहको चुनावमा जस्तै संघ र प्रदेशमा पनि स्वतन्त्र रूपबाटै चुनावमा सहभागिता जनाउने वा समानुपातिक भोट आफ्नै बाकसमा परोस् भन्ने उद्देश्यले स्वतन्त्रहरूको कुनै नयाँ दल खोल्ने ? प्रत्यक्षमा स्वतन्त्रलाई मतदान गरेर समानुपातिकमा कुनै दललाई भोट हाल्ने वा समानुपातिकका लागि नयाँ दल वा मोर्चा खोलेर निर्वाचन आयोगमा दर्ता गराउने ? यी दुई विपरीत प्रश्नहरूको उचित समाधान आवश्यक छ ।

हामी स्वतन्त्र अभियन्ताहरूले वर्तमान संविधान र व्यवस्थाकै विकल्प खोजेका होइनौं । हामीले व्यवस्थाभित्र राजनीतिक शुद्धीकरण खोजेका हौं । राजनीतिक दलहरूमा शुद्धीकरण, प्रशासनमा सुधार एवं सुशासन खोजेका हौं । संवैधानिक आयोग, सार्वजनिक संस्थान एवं राजनीतिक नियुक्तिहरूमा राजनीतिक दलका कार्यकर्ता भर्ती गर्ने क्रमलाई रोक्न र स्वतन्त्र व्यक्तिहरूको नेतृत्व खोजे हौं । शिक्षा, स्वास्थ्य र विकासमा जनपक्षीय नीति चाहेका हौं ।

राज्यले लिने शिक्षा नीति, स्वास्थ्य नीति, अर्थनीति एवं डिजिटलाइजेसन र आधुनिकीकरणमा जनपक्षधरता अपनाइनुपर्छ भन्ने कुरामा हामीले जोड लिनुपर्छ । देशको विघ्नेको राजनीतिलाई दलका प्रतिनिधिहरूले सच्याउन नसकेका कारण संसदमा स्वतन्त्र व्यक्तिहरू पुग्न आवश्यक छ । जसलाई मूर्तरूप दिन मिसन-१६५ अपरिहार्य छ ।

संघ र प्रदेशसभामा भइरहेको चर्को राजनीतिकरण रोकिनुपर्दछ र प्रदेशमा सांसद एवं प्रदेशका मन्त्रीहरूलाई विकास एजेन्टका रूपमा लिइनुपर्छ भन्ने हाम्रो मान्यता रहेकाले त्यसैलाई मूर्तरूप दिन संघ र प्रदेशमा स्वतन्त्र सांसदलाई जिताउन आवश्यक छ । संघ र स्थानीय तहको पुलका रूपमा प्रदेशहरूले काम गर्नुपर्दछ । प्रदेशमा मन्त्रीहरूको संख्या ५ जनाभन्दा कम हुने गरी सीमा तोकिनुपर्दछ । यो शुद्धीकरणका लागि प्रदेशसभामा पनि स्वतन्त्र सांसदहरू पुग्न आवश्यक छ ।

हामीले अहिले व्यवस्था परिवर्तनमा होइन, राजनीतिक शुद्धीकरणमा जोड दिनुपर्छ । यसका लागि संविधानमा जे छ, त्यसैमा टेकेर अगाडि जान सकिन्छ । राजनीतिक दलहरूमा सुधारका लागि पार्टीभित्रैबाट पनि युवा र राम्रालाई उम्मेदवार बनाउन दबाव दिइनुपर्छ । स्वतन्त्र उम्मेदवार नउठेका ठाउँमा पार्टीका राम्रा मान्छेलाई सघाउन सकिने उदार नीति लिनुपर्दछ ।

वैकल्पिक राजनीतिक शक्तिको चर्चा गर्दा गत २०७४ को चुनावमा साभा विवेकशील पार्टीले नयाँ राजनीतिक विकल्प दिने प्रयास गरेकै हो । यसका लागि विवेकशील र साभाबीच एकता पनि भयो । तर, अहिले यो दल टुक्रा-टुकामा विभाजित भएको छ । सानो संख्यामा रहेका नेताहरू आपसमा मिल्न सकिरहेका छैनन् । उनीहरू मिलेको भए पुराना पार्टीहरूको विकल्प बन्न सक्थ्यो कि ? तर, त्यो हुन सकेन ।

अहिले पूर्वडीआइजी रमेश खरेलले नेपाल सुशासन पार्टी खोल्नुभएको छ । पूर्वआइजीपी सर्वेन्द्र खनाल अर्कै पार्टी खोल्न खोज्दै हुनुहुन्छ । धेरै साथीहरूमा नयाँ दल दर्ताको हुटहुटी देखिन्छ । पहिल्यै पनि च्याउसरी साना दलहरू खुलिरहेकै छन् । तर, उहाँहरू किन एउटै पार्टीमा अटाउने सम्भावना देखिरहेको छैन ? किन व्यक्तिपिच्छे पार्टी खोलिएका ? यही क्रममा भर्खरै हतार-हतार रवि लामिछानेले नयाँ पार्टी खोल्नुको आशय के हो ? स्थानीय चुनावमा स्वतन्त्रको पक्षमा लहर आएको देखेर समानुपातिक भोटको ढोडिया थापेर त्यसैमा तर मार्ने उद्देश्यले स्वतन्त्रकै नाम बदनाम हुने गरी हतारमा पार्टी खोलिएको त होइन ? यही आशंकाका साथ हामीले 'स्वतन्त्र पार्टी' विरुद्ध निर्वाचन आयोगमा उजुरी पनि दिएका थियौं, भलै आयोगले राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीलाई मान्यता दिएको छ र यसले हाम्रा स्वतन्त्र मतदाताहरूलाई भ्रममा पार्ने अवस्था उत्पन्न भएको छ । स्वतन्त्र अभियन्ताहरूबीच पर्याप्त छलफल नगरी हतार-हतार पार्टी खोल्ने होडबाजीले वैकल्पिक राजनीतिक शक्तिलाई एकीकृत बनाएर लैजान सहयोग गर्दैन । बरु यसले आ-आफ्नै चुलो चौकोमा रम्ने पुरानै विकृत राजनीतिक परम्परालाई प्रश्रय दिन्छ । यी सम्पूर्ण पक्षको विश्लेषण नगरी हामीले पनि नयाँ दल दर्ता गर्न

खोज्यौं भने त्यो पुरानै शैलीको निरन्तरता मात्रै ठहरिने खतरा छ । त्यसैले वर्तमान राष्ट्रिय परिस्थितिलाई मिहीन ढंगबाट विश्लेषण गरेर मात्रै हामीले आगामी बाटो तय गर्न आवश्यक छ ।

४. अबको बाटो : मिसन-१६५

एमाले, काँग्रेस र माओवादी, जसपा, लोसपा, राप्रपाजस्ता पुराना राजनीतिक शक्तिहरूलाई एकातिर र वैकल्पिक राजनीतिक शक्ति र विचारलाई अर्कातर्फ राखेर दुई श्रेणीमा विश्लेषण गरिनुपर्दछ । पुराना दलहरूभित्र पनि हामीले राजनीतिक शुद्धीकरणका लागि दबाव दिनुपर्छ भने नयाँ वैकल्पिक शक्तिहरूलाई आपसमा मिलाएर एउटा बलियो वैकल्पिक राजनीतिक धार बनाउनेतिर पनि उनीहरूलाई सहयोग गर्नुपर्दछ ।

तर, वैकल्पिक भनिएकाहरू नै आपसमा मिल्नै सक्दैनन् र व्यक्तिगत प्रतिष्ठाको लडाइँमै रुमल्लिइरहन्छन् भने तिनलाई पनि पुरानै शक्तिको कित्तामा राख्दै हामीले नयाँ ढंगले सोच्नुपर्दछ ।

हामीले हिजो स्थानीय तहमा जसरी स्वतन्त्र उम्मेदवारीमा जोड दियौं, अब संघ र प्रदेशको चुनावका बेला कम्तिमा आगामी पाँच वर्षसम्मका लागि खुल्ला तर संगठित दबाव समूहका रूपमा एउटा एलायन्स मार्फत् स्वतन्त्र अभियानलाई अगाडि बढाउन आवश्यक छ ।

यो एलायन्सले पनि देशको राजनीतिमा सकारात्मक हस्तक्षेप गर्न सकेन भने यसैको जगमा टेकेर हामीले २०८४ सालको चुनावमा अर्को नीति अलवम्बन गर्न सक्नेछौं । त्यसबेला हामी नयाँ वैकल्पिक पार्टी नै बनाएर अघि बढ्नुपरे पनि त्यसका लागि तयार रहनुपर्दछ । तर, अहिलेको हकमा सबैले स्वतन्त्र अभियान चलाउन पाउने गरी विषयगत समानता र एकरूपता कायम गर्न स्वतन्त्र उम्मेदवारहरूको एउटा एलाइन्स बनाउने बारेमा ठोस निर्णय गरौं र सर्वस्वीकार्य व्यक्तिको संयोजकत्वमा त्यस्तो एलाइन्स घोषणा गरौं । यो एलाइन्समार्फत् मिसन-१६५ सञ्चालन गरौं ।

वर्तमान परिस्थितिलाई मध्यनजर गर्दै हामीले निम्न कुरामा ध्यान दिन जरुरी छ :

एक- अहिले विकल्पका रूपमा आउन खोजेका नयाँ राजनीतिक दलहरू आपसमा मिल्न तयार छन् कि छैनन् ? उनीहरूको राजनीतिक लाइन, नीति र नेतृत्व इमान्दार र सही छ कि छैन ? उनीहरू सही नीति र व्यवहारमा उभिन्छन् भने संघीय चुनावको मिति घोषणा हुनुपूर्व नै त्यस्ता राजनीतिक दलहरूलाई आपसमा एकीकरण गराउने प्रयास हामी स्वतन्त्र अभियन्ताहरूले गरौं । उनीहरू मिलेर आए र एउटै वैकल्पिक शक्ति बन्यो भने त्यसलाई स्वतन्त्र अभियानका तर्फबाट समानुपातिकमा सघाउन सकिनेछ ।

दुई- वैकल्पिक दलका रूपमा राजनीतिमा आउन खोजेका दल वा व्यक्तिहरूलाई एकीकरण गर्न सकिएन भने हामी स्वतन्त्र अभियन्ताहरूले के गर्ने ? प्रत्यक्षमा त हामी स्वतन्त्र उम्मेदवारी दिनेछौं या राम्रा व्यक्तिलाई सघाउने छौं । तर, समानुपातिकमा के गर्ने ? यसबारे आगामी वृहत राष्ट्रिय भेलामा ठोस निश्कर्ष निकालौं । त्यो भेला गर्नुपूर्व प्रदेश र स्थानीय स्तरमा गएर अन्तरक्रिया, छलफलहरू गरौं, सुझाव संकलन गरौं र आगामी बाटो तय गरौं । अहिलेचाहिँ वैकल्पिक राजनीतिकर्ताहरूको मेलमिलापमा जोड दिऔं ।

अहिले हामीसँग करिब तीन दर्जन स्वतन्त्र अभियन्ताहरू जोडिनुभएको छ । यी अभियानहरूलाई पनि एकत्रित गर्न आवश्यक छ । तर, कतिपय अभियन्ताहरू हामी पनि रवि लामिछानेलेजस्तै अर्को दल खोलेर जाने कि भनिरहनुभएको छ । तर, अहिले नै हतारमा हामी एक थान दल दर्ताका लागि दौडँदा त्यसको कस्तो परिणाम आउला भन्नेतर्फ विचार पुर्याउन आवश्यक छ । राजनीतिशास्त्रको सिद्धान्त अनुसार पार्टी निर्माणको एउटा निश्चित प्रक्रिया र विधि हुन्छ । जसरी राष्ट्र निर्माणको निश्चित प्रक्रिया हुन्छ, त्यसैगरी पार्टी निर्माणले पनि निश्चित प्रक्रिया माग गर्दछ । यो प्रक्रियालाई मिचेर हतारमा पार्टी बनाउन खोज्नु समय नपुग्दै बच्चा जन्माउन खोज्नु जस्तै हो ।

तीन- हाम्रो यो अभियान स्वतन्त्रहरुको अभियान हो । त्यसर्थ, यो भेलाबाट हामीले एलाइन्स निर्माणका साथै स्वतन्त्र उम्मेदवारको मापदण्डसमेत तय गर्न जरुरी छ ।

देशभरि १६५ संघीय निर्वाचन क्षेत्र र ३३० प्रदेश निर्वाचन क्षेत्रमा उठ्ने स्वतन्त्र उम्मेदवारहरुलाई समन्वय गर्ने, सहजीकरण गर्ने र उनीहरुको भूमिका हेरेर केन्द्रीय एलायन्समार्फत सघाउने नीति लिनुपर्दछ । स्वतन्त्र उम्मेदवार बन्नेजति सबैलाई आँखा चिम्लिएर सहयोग गर्न सकिँदैन । त्यसर्थ, यो भेलाले आगामी चुनावमा कस्ता स्वतन्त्र उम्मेदवारलाई सहयोग गर्ने भन्ने ठोस मापदण्ड बनाउनुपर्दछ । यही मापदण्डका आधारमा समन्वयकारी काम गर्ने र एलायन्सलाई पृष्ठपोषण दिनेगरी विज्ञहरुको एउटा टिम बनाउनुपर्छ । विज्ञहरुको टिमले स्क्रिनिङ गरेर हामीले सघाउने स्वतन्त्र उम्मेदवार तय गर्नेछ । एउटै निर्वाचन क्षेत्रमा धेरैजना स्वतन्त्र उठेमा उनीहरुमध्ये एकजनालाई सघाउनका लागि विज्ञ टिमले एलायन्सलाई सिफारिस गर्नेछ ।

५. उम्मेदवारका मापदण्डहरु

स्वतन्त्र उम्मेदवारका मापदण्ड देहायअनुसार हुनेछन् ।

१. हामीले मत दिने उम्मेदवार विरासत, पैसा, इतिहासको ब्याज र सम्प्रदायका आधारमा होइन, व्यक्तिगत क्षमता, योग्यता, कार्ययोजना र नैतिकवान् चरित्रका आधारमा तय हुनेछ ।

२. राज्यले नै ६८ वर्षको व्यक्तिलाई वृद्धभत्ता तोकिसकेको हुनाले हामीले मतदान गर्ने उम्मेदवार अधिकतम ६८ वर्ष नकटेको हुनेछ ।

३. सांसद वा मन्त्रीले देश-विदेशमा विभिन्न छलफल र निर्णयमा सहभागिता जनाउनुपर्ने भएकाले सांसदका उम्मेदवारको न्यूनतम योग्यता स्नातक तह उत्तीर्ण हुनुपर्नेछ ।

४. प्रत्यक्ष निर्वाचनमा लड्ने व्यक्तिले चुनाव लड्ने घोषणा गरेकै दिन आफ्नो सम्पत्ति विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

५. सांसदको उम्मेदवार बन्न चाहने व्यक्तिको चरित्र स्वच्छ हुनुपर्छ । उसमाथि कुनै पनि चारित्रिक दाग लागेको हुनुहुँदैन । उम्मेदवारी घोषणा गरेकै दिन पुलिस रिपोर्ट सार्वजनिक गरिएको हुनुपर्दछ ।

६. उम्मेदवार बन्ने व्यक्तिले जितेर गर्ने कामका बारेमा आफ्नो स्पष्ट कार्ययोजना र भिजन सार्वजनिक गर्नुपर्छ ।

७. प्रदेश वा संघको मन्त्री दावी गर्ने व्यक्तिले सम्बन्धित मन्त्रालयको विषयमा विज्ञता राखेको हुनुपर्दछ ।

८. उम्मेदवार बन्ने व्यक्ति राज्यको नीति निर्माण गर्ने थलोमा स्वार्थ बाभिनेखालको हुनुहुँदैन । जस्तै- निजी व्यवसायी, व्यापारी एवं ठेकेदारहरु नै सांसद, मन्त्री वा संसदीय समितिका सभापति बन्ने परिपाटीको अन्त्य गरिनुपर्दछ ।

९. विदेशमा ग्रीनकार्ड वा पीआर लिएका व्यक्तिलाई स्वतन्त्र उम्मेदवारका रूपमा मतदान गर्न वा स्वतन्त्र उम्मेदवार मान्न सकिनेछैन ।

१०. तीनपटकभन्दा बढी मन्त्री भइसकेकाहरुलाई मतदान गरिने छैन ।

११. उम्मेदवार बन्ने व्यक्तिले परिवारको जीविकोपार्जनको बैधानिक स्रोत सार्वजनिकरूपमा खुलाउनुपर्नेछ ।

१२. भ्रष्टाचारको अभियोग लागेका व्यक्ति उम्मेदवार बन्न पाउने छैनन् ।

१३.सांसद वा मन्त्री बनेर बनेर घुस खान्नाँ, कुनै अनियमितता गर्दिनाँ, जनताको पक्षमा काम गर्नेछु, त्यसो नगरे राजीनामा दिएर फिर्ता हुन तयार छु भन्ने प्रतिवद्धता जनाउनुपर्नेछ । संवैधानिक आयोग एवं राजदूतलगायत अन्य राजनीतिक नियुक्तिहरूमा हुने दलीय भागवण्डाको संसदमा खुलेर विरोध गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनुपर्नेछ ।

सहभागी साथीहरू,

हामी एउटा ऐतिहासिक चरण पार गरेर आज देशभरिबाट ललितपुरको सानेपास्थित हेरिटेज गार्डेनमा भेला भएका छौं । नेपालको राजनीतिक इतिहासमा एउटा महत्वपूर्ण घडीमा हामी नयाँ इतिहास रचना गर्ने ठाउँमा आइपुगेका छौं । गत स्थानीय निर्वाचनमा देशैभरिबाट स्फूर्तरूपमा स्वतन्त्र उम्मेदवारी दिनुभएका एवं चुनाव अधिपछि पनि स्वतन्त्र रूपमा राजनीतिक तथा सामाजिक अभियानमा फर्कत देशको सेवामा सरिक हुनुभएका ७७ वटै जिल्लाका साथीहरूलाई एउटै सूत्रमा जोड्न र स्वतन्त्र अभियानको राष्ट्रिय तागत निर्माण गर्न आवश्यक छ । यसरी स्वतन्त्र अभियानका रूपमा देश र जनताको पक्षमा सकारात्मक योगदान पुर्याउनका लागि एउटा सही मार्ग तह गर्नुपर्ने अभिभारा यो भेलासमक्ष खडा भएको छ ।

आगामी दिनमा हामी कसरी अगाडि बढ्न सक्छौं ? हाम्रा सामु देखापरेका अवसर र चुनौतीहरू के कस्ता छन् ? वैशाख ३० मा सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनको समीक्षा कसरी गर्ने ? अनि आगामी मंसिरमा हुन लागेको संघीय एवं प्रदेश तहको चुनावमा कस्तो भूमिका खेल्ने ? चुनावको अधि-पछि पनि नेपाली राजनीतिलाई हामी स्वतन्त्र अभियन्ताहरूले कसरी लिने ? यी विविध प्रश्नहरूमा आज गम्भीर भएर छलफल गरौं ।

स्थानीय तहको निर्वाचनपछि हाम्रोसामु उत्पन्न अहम प्रश्नहरूमाथि व्यवस्थितरूपमा छलफल गर्न सजिलो होस् भनेर हामीले यहाँ लिखितरूपमा यो अवधारणा प्रस्तुत गरेका हौं । यो अवधारणामा आफ्ना अमूल्य सुझावहरू दिएर यसलाई समृद्ध बनाउन सहयोग पुर्याउनुहुनेछ भ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

अन्त्यमा, यस ऐतिहासिक राष्ट्रिय विशेष भेलाको संयोजन गरेको नाताले स्वतन्त्र उम्मेदवारी अभियान Independent Candidacy Campaign (आइसीसी) का तर्फबाट सबै सहभागी स्वतन्त्र राजनीतिक अभियन्ताहरूमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

डम्बर साहु

संयोजक, स्वतन्त्र उम्मेदवारी अभियान

इमेल- dambarshahu2070@gmail.com

फोन नं. ९८५९९५३७८८